

After Work

Majoriteten av dagens jobber vil forsvinne i løpet av noen tiår. I takt med at teknologien overgår menneskelig kapasitet, bør vi samtidig tenke over hvilken rolle arbeid spiller i livene våre. Er vi klare for å møte et overskudd av tid? Er vi klare for en arbeidsledig tilværelse? Med en fortelling som springer over fire kontinenter, beskriver *After Work* vidt forskjellige skjebner, der noen knapt har et liv utenom jobb mens andre bader i fritid.

Kuwait's grunnlov sier at hver person har rett til arbeid. Dette er grunnen til at enkelte steder er 20 personer ansatt for én persons jobb. I Sør-Korea jobbes det så mye at det nå er politisk styrt å slå av datamaskinene ved arbeidslutten. I USA gis det opp over 500 millioner ferietimer hvert år, mens Amazon-sjåfører prøver iherdig å danne en fagforening. Samtidig står robotene klare til å ta over de fleste jobber og sette resten av oss ut av arbeidslivets spill. Arbeid er så viktig for vår identitet og hva vi bruker våre våkne timer på, at det knapt merkes lenger.

Mye har skjedd siden en gruppe puritanske prester oppfant begrepet "arbeidsmoral" på 1600-tallet, og i det 21. århundre er selve begrepet "arbeid" i mange henseender i ferd med å desintegre. En perfekt situasjon for regissør Erik Gandini, som reiser verden rundt for å utforske hva arbeid betyr i dag. For hvem er vi egentlig, når jobben slutter å eksistere? Gandini er kjent for sine satiriske filmer som *Videocracy* (2009) og *Swedish Theory of Love* (2015).

Gå inn på filmens Facebook-side.

Se filmens trailer.

Vises på BIFF

EGNETHET I SKOLEN

After Work har ikke fått en nedre aldersgrense, da den ikke har noen skremmende eller støtende scener. I skolesammenheng er den imidlertid best egnet for de eldre elevene: tiendeklassingen og den videregående eleven, som har begynt å tenke på hva arbeidslivet foran seg skal innebære. Filmen varer i 1 time og 20 minutter.

Det faglige arbeidet knyttet til visningen av denne filmen vil kunne bidra til å nå flere av lærerplanens kompetansemål. I læreplanen/Fagfornyelsen er tre tverrfaglige temaer sentrale: Bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap - og folkehelse og livsmestring. En film som *After Work* vil kunne egne seg spesielt godt til bruk opp mot de to sistnevnte tema. **Les mer her.**

OPPGAVESAMLING

Oppgavene under kommer ikke i en bestemt rekkefølge. Disse kan ulike faglærere og elever selv velge blant for å rette læringsutbyttet dit man ønsker. Merk: Det er ikke tenkt at det skal jobbes med samtlige oppgaver. Hver enkelt lærer må gjerne, med utgangspunkt i egen elevgruppe, vurdere (og eventuelt korrigere) de ulike oppgavers vanskelighetsnivå og formuleringer. Velg også selv om besvarelsene skal skje skriftlig eller muntlig, og hvorvidt elevene skal jobbe individuelt eller i grupper. Mange av oppgavene passer også godt til klasse-/gruppediskusjon.

Filmstudieark

Forfatter: Per Olav Heimstad

Klassetrinn: [10. trinn, Videregående]

Fag: Norsk, Samfunnsfag,

Naturfag, KRLE-faget, Engelsk

Tema: Arv/miljø, Dokumentar,

Etikk, Geografi, Filosofi,

Fremtidshåp, Identitet og gruppe,

Ideologi, Likestilling/kjønnsroller,

Menneskerettigheter, Oppvekst,

Politikk, Språk og uttrykksmåter,

Teknologi

Fakta

Originaltittel: *After Work*

Regi: Erik Gandini

Manus: Erik Gandini

Nasjonalitet: Norge / Sverige /

Italia

Produsent: Jesper Kurlandsky,

Carsten Aanonsen, Marina

Marzotto

Produksjonsselskap: Fasad,

Indie Film, Propaganda

Musikk: Johan Söderberg

Lengde: 1 t. 21 min.

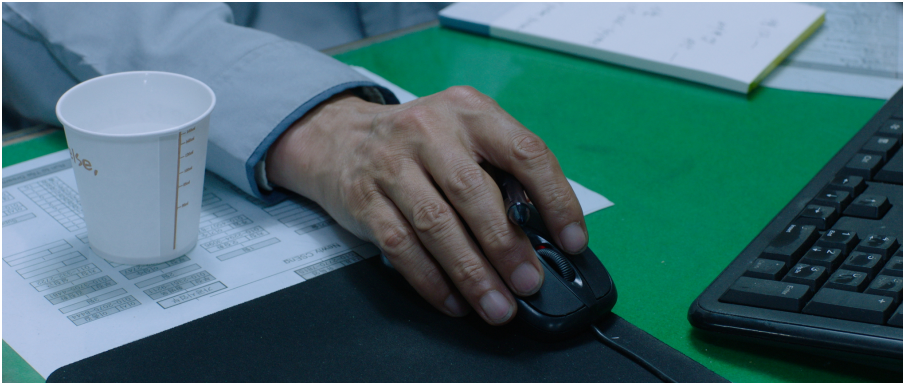
Distribusjon: Indie Film

Produksjonsår: 2023

Aldersgrense: Tillatt for alle

Filmplakat:

Flere av spørsmålene/oppgavene kan nødvendigvis ikke besvares ut fra informasjon fra filmen alene. Å i tillegg gi elevene tilgang til internett og ulike oppslagsverk vil være avgjørende. Langt fra alle spørsmål vil ha klare fasitsvar.

A: ARBEIDSETIKK

- 1) Snakk sammen i grupper, og bli enige om 3-4 stikkord som dere mener kjennetegner et menneske med god arbeidsetikk. Etterpå sammenligner dere med hva andre i klassen har skrevet.
- 2) I filmen oppsummerer Josh Davis "arbeidsetikk" med en rekke ord (som alle starter på bokstaven "A"): Attitude, attendance, appearance, ambition, acceptance, appreciation og accountability. Snakk sammen om hvordan dere forstår disse stikkordene, og hvilke av disse egenskapene dere tenker er viktigst hos en arbeidstaker.
- 3) Josh Davis viser til en undersøkelse hvor det ble undersøkt hvilke ferdigheter som er viktigst når en arbeidsgiver skal vurdere en arbeidssøker. Ferdighetene som ble tatt i betraktning var disse: Attitude, education, job experience, specific skills, work ethic, work history. Resultatet av undersøkelsen var at "education" ble sett på som minst viktig, mens "work ethic" ble vurdert som viktigst. Diskuter hvilke tanker dere gjør dere om dette. Er dere overrasket over resultatet? Hvordan kan du som fremtidig arbeidssøker forholde deg til denne informasjonen?
- 4) Filmene hevder at de puritanske kalvinistene i det 17. århundret "oppfant" arbeidsetikken. Kalvinistene forkynte en sammenheng mellom arbeidsmoral og frelse. Hvordan forstår dere denne informasjonen? Klarer dere å uttype disse påstandene? Bruk internett, finn mer stoff knyttet til dette, og gjør deg i stand til å forklare denne historiske utviklingen med egne ord.
- 5) Hva er viktigst for deg når du skal utføre en arbeidsoppgave? (Tenk gjerne over hvordan du forholdt deg til å jobbe med forrige oppgave, oppgave A4. Hva var viktigst for deg da du gjennomførte denne?) Skriv ned noen stikkord; etterpå sammenligner du med hva andre i klassen har skrevet.
- 6) Hvilke typer jobber tenker du det er viktigst at blir utført med så høy arbeidsmoral som mulig? Finnes det jobber hvor man ikke trenger arbeidsmoral? Snakk sammen i grupper.

B: JOBBEN DIN OG LIVET DITT

- 1) Har du tenkt ut hva slags yrke du kunne ha tenkt deg i fremtiden? Hva vil være viktigst når du velger yrke? Vil det være arbeidstid, lønn, kollegaer ... eller? Snakk sammen i grupper. Begrunn tankene dine.
- 2) Hva slags type jobber kan bli så altopplukende at man ikke får plass til fritid? Kan dette være jobber man både ønsker eller ikke ønsker å ha? Snakk sammen i grupper, og finn frem til ulike eksempler.
- 3) I filmen hevdes det at det beste rådet man kan gi en ung, er at han/hun skal forberede seg på yrkeslivet. Er du enig i dette utsagnet? Begrunn tankene dine. Hva slags type råd mener du at unge trenger mest?
- 4) Hva tenker du er et passe antall arbeidstimer i løpet av en uke? Begrunn svaret ditt.
- 5) Hvis du, etter at du var ferdig som elev/student, fikk utbetalt penger hver måned uten å jobbe for dem, hva ville du da ha brukt all tiden din til?
- 6) Hva er forskjellen på en god jobb og en dårlig jobb? Lag en liste. Etterpå sammenligner du med hva andre i klassen har skrevet.
- 7) Hvis ikke lønn, status eller utdanningskrav var et tema, hva slags type yrke og arbeidsoppgaver tror du ville gjort deg mest lykkelig? Snakk sammen i klassen. Begrunn tankene dine.
- 8) Hva som kreves av en arbeidstaker i et land, er ofte avhengig av landets økonomi. I After Work møter vi mennesker fra for eksempel USA, Korea, Italia og Kuwait. Hva vet dere om forskjellene på disse landenes økonomi? Hva tror du det har å si for deg, når du skal finne deg jobb, at du bor i et land som Norge?
- 9) I filmen påstås det at amerikanere aldri blir fornøyde. De ønsker alltid noe mer, de vil helst ha et større hus og en større bil - og så videre, derfor må de jobbe hele tiden for å tjene mer penger. Er dette typisk kun for amerikanere? Diskuter i grupper hva slags mennesker dere tror helst ønsker seg flere og bedre ting hele tiden. Er dette viktig for deg?

C: ARBEIDSLIVET I FREMTIDEN

1) Mange jobber som tidligere er blitt utført av mennesker, kan i fremtiden forsvinne – eller bli utført av roboter. Snakk sammen og tenk ut ulike eksempler på slike jobber.

2) I tillegg til roboter, så vil også kunstig intelligens (verktøy som ChatGPT) kunne erstatte mennesker. I science fiction-sjangeren har forfattere og filmskapere gjerne fantasert rundt at roboter og maskiner en gang i fremtiden kommer til å bli smartere enn oss mennesker, og kanskje ta over jorda. Tror dere dette kan være et realistisk framtidsscenario? Snakk sammen i klassen. Begrunn tankene dine.

3) I filmen ser vi mennesker som et sted jobber på et søppelsorteringsanlegg. Et annet sted ser vi at roboter utfører samme arbeid. Er det noen jobber dere mener det er en fordel at mennesker i fremtiden ikke trenger å utføre? Argumenter for påstandene dine.

4) Filosofen Noam Chomsky tror at teknologi på sikt vil kunne frita oss mennesker for arbeid. Vi vil da kunne stå fritt til å gjøre hva vi ønsker. Snakk sammen om fordeler og ulemper med en slik fremtid.

D: MENNESKER VI MØTER

1) Ta kontakt med noen voksne du kjenner, noen som har jobbet noen år. Lag et lite intervju med hver av disse, hvor du spør om hvilke tanker de gjør seg rundt det livet de har hatt som arbeidstakere. Hva har vært bra? Hva skulle de ha gjort annerledes? Til slutt presenterer dere dette for hverandre i klasserommet. Hva kan dere i klassen lære av de arbeidslivserfaringene disse voksne har gjort seg?

2) I filmen møter vi sørkoreanske Yoo Deug Young. Datteren, Yoo Ga Yeon, forteller at faren jobber fra syv om morgenen til elleve om kvelden, og at han har holdt på slik så lenge hun kan huske. Han har ingen hobbyer eller venner, han bare jobber, noe som er likt for veldig mange sørkoreanske arbeidstakere. Hva tror du er Yoo Deug Youngs motivasjon bak denne arbeidsinnsatsen? Et annet spørsmål: I løpet av hans levetid har Sør-Korea gått fra å være et fattig land, til å bli en av verdens største økonomier – mye takket være arbeidsinnsatsen til Yoo Deug Youngs generasjon. Kan man ut fra dette rettferdiggjøre at arbeidsmoralen i et land gjør at mange, mange mennesker har brukt det aller meste av sitt voksne liv på å kun sove og jobbe?

3) Armando Pizzoni, den italienske gartneren i filmen, forteller at faren ikke likte at han begynte med hagearbeid, men han fulgte sin egen drøm. I hvilken grad tror du voksne vil påvirke ditt yrkesvalg? Lytter du til hva andre forventer at du skal bli? Hva er fordeler og ulemper med forventninger fra andre? Snakk sammen i grupper.

4) Vi møter Astrid Moss, en amerikansk kvinne som jobber med å levere pakker. Hun liker sjåførbollen sin, men vi får høre at hun daglig er under mye press. Hun rekker knapt å ta pauser for å spise eller gå på do, og hun blir kameraovervåket hele tiden mens hun kjører. Hvis du skulle gitt henne et råd om hvordan hun kunne forbedret yrkeslivet sitt, hva ville du da ha fortalt henne?

5) Vi møter Rory og hennes partner Ferdinando. De har mange penger, og lever på mange måter et privilegert liv. Rory står helt fritt til å bestemme hva hun kan fylle dagene sine med. Hun dyrker mange hobbyer, og hun sier at "alle burde ha en lidenskap". Hvis du skulle gitt henne et råd om hvordan hun kunne ha prioritert tiden sin annerledes, hva ville du da ha fortalt henne?

6) Til slutt i filmen møter vi den unge Boseong. Han er sliten, nervøs og deprimert; han er utbrent etter å ha jobbet for mye og av alt stresset arbeidsoppgavene har påført han. Han forteller at foreldrene hans ikke har et konsept av lykke, de jobber for å leve; jobber de ikke så dør de, sier han. Hvis du skulle gitt han et råd om hvordan han kunne ha blitt glad igjen, hva ville du da ha fortalt han?

7) Vi får vite at i Kuwait, et land med svært store oljerikdommer, så garanteres det i grunnloven at alle skal kunne ha en jobb. Det har resultert i at kanskje tjue mennesker blir ansatt for å gjøre én persons arbeid. I filmen møter vi mennesker som da i praksis ikke har noen arbeidsoppgaver å fylle dagene sine med, men de får likevel utbetalt lønn. De forteller om at det ikke spiller noen rolle om de kommer tidsnok om morgenen, og at de kan bruke hele arbeidsdagen på å spille, lese og se på film. Dette kan selvfølgelig høres ut som luksus, men hvilke ulemper vil en slik situasjon kunne gi? Snakk sammen og kom frem til ulike mulige svar.

8) Filmene formidler også at veldig mange unge i Italia verken jobber eller studerer. Forklaringen som gis er bl.a. at mange unge er enebarn, og de forventer å kunne leve av foreldrenes midler i fremtiden. Hva tror dere må til for at dette eventuelt skal kunne endre seg i fremtiden?

E: ORD, UTTRYKK OG UTSAGN

1) Filmen starter med følgende sitat av Aristoteles som, i 350 år f.Kr., omtaler spartanere slik: "They were stable while at war, but began to fall once they had won, because they did not understand how to be at leisure." Hva mener han med dette, og hvorfor tror dere dette sitatet er valgt til å innlede filmen?

2) Vi hører det latinske mottoet "carpe diem". Finn ut hva dette betyr. Snakk sammen i grupper om hvordan mottoet kan tolkes.

3) Hva er en levelønn?

4) Hva er borgerlønn?

5) Det blir sagt at "We are prisoners of our own thoughts". Hva kan menes med dette?

6) Hva vil det si å være en arbeidsnarkoman? Hva tror dere må til for å komme ut av en slik mani?

7) Vi får høre at nord-amerikanere liker å ha en "travel-fasade". Hva tror du er årsaken til at enkelte mennesker ønsker å fremstå som travle?

8) Hva vil det si å "knytte sin ære" til hvordan man gjør jobben sin?

9) Vi får vite at man i Kuwait har mye penger og tid, men kuwaiteren vi møter i filmen sier at "but we are not using that to deepen or intensify our humanity." Hva tror dere han mener med dette?

F: GENERELLE FILMSTUDIESPØRSMÅL

1) Hva handlet denne filmen om? Beskriv med bare noen få ord.

2) Hvilke ulike følelser ga filmopplevelsen deg? Gjorde noen av det du så og hørte i filmen deg glad? Ble du noen gang trist? Sint? Fikk noe deg til å le? Gjorde noe deg bekymret? Følte du på noe tidspunkt ubehag? Reagerte andre i klassen på samme måte som deg? Snakk sammen om dette.

3) Hvorfor tror du de som har laget denne filmen hadde lyst til å fortelle akkurat denne historien?

4) Skriv en anmeldelse av filmen. Fortell om hva du likte, og hva du ikke likte. Begrunn synspunktene dine.

5) Hva kjennetegner dokumentarfilmsjangeren? Ulikt fra fiksjonsfilm er ikke innholdet i dokumentarfilmer oppdiktet, men for å få filmformidlingen til å fungere er de ulike film- og lydopptakene underlagt en bevisst regi fra filmskaperens side. Dette betyr at filmskaperne har valgt hva som skal være med i filmen, samt hva som skal utelates – og det valgte innhold er igjen satt sammen med bevisst bruk av klipp, musikk, dramaturgi etc. Akkurat som i spillefilmer har derfor filmskaperne mulighet til å påvirke deg som publikummer i en ønsket retning. Dokumentarfilmsjangeren krever derfor et kritisk publikum. Kildekritikk er en øvelse som elever skal stifte erfaring med i skolen, så ved visning av dokumentarfilmer vil det være lurt å sette av tid til samtale rundt om det er elementer ved filmen som man opplever uriktig, tilslørt, påtvunget, vridd eller feilplassert. Spørsmålet er: Fremstiller denne filmen, slik dere opplever det, en virkelighet som er troverdig, eller ikke? Diskuter i klassen.

Send gjerne respons på dette filmstudiearket til poheimstad@hotmail.com Takk!

Per Olav Heimstad (f. 1973) er adjunkt og har undervist i ungdomsskolen siden 1999. Han driver også enmannsfirmaet POHphoto (pohphoto.com) hvor han bl.a. har jobbet som fotograf, film-/musikkanmelder, tegneserietegner, forfatter og statist/smårrolleskuespiller.

Norsk Filminstitutt

Adresse Oslo: Dronningens gate 16 0152 Oslo, +47 22 47 45 00
Adresse Bergen: Media City Bergen, Lars Hilles gate 30, 5008 Bergen